

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 9Co/213/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1717203985
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 12. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Posluchová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2019:1717203985.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Posluchovej a členov senátu JUDr. Romana Huszára a JUDr. Magdalény Florekovej, v právnej veci žalobkyne: E. Y., narodená X.X.XXXX, P. B. XX, Y., proti žalovanému: TELERVIS PLUS a.s., so sídlom Staré Grunty 7, Bratislava, IČO: 35 717 769, zastúpený: STRELÁK & Partners, s. r. o., advokátska kancelária so sídlom Záhradnícka 46, Bratislava, IČO : 52 451 747 v konaní o určení, že úvery zo zmluvy č. XXXXXXXXXX zo dňa 17.4.2014 a č. Q. zo dňa 1.12.2014 sú bezúročné a bez poplatkov a o vydanie bezdôvodného obohatenia, na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Pezinok č. k. 43Csp/12/2017-136 zo dňa 5. marca 2018, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu o určení, že úvery zo zmluvy č. XXXXXXXXXX zo dňa 17.4.2014 a zo zmluvy č. Q. zo dňa 1.12.2014 sú bezúročné a bez poplatkov a o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 826,50 €. Žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Svoj rozsudok právne odôvodnil ustanoveniami § 137 písm. c/, § 151 ods. 1 a § 191 ods. 1 Civilného sporového poriadku, § 107 ods. 1 a 2, a § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca na preukázanie svojich tvrdení súdu predložil úverovú zmluvu č. XXXXXXXXXX zo dňa 17.4.2014 a č. Q. zo dňa 1.12.2014, prislúchajúce úverové podmienky, zmluvu o poskytovaní domáceho servisu, rozhodcovskú doložku, výzvu na mimosúdnu dohodu. Bližšie sa k dokazovaniu nevyjadril.

1.2. V zmysle ustanovenia § 137 písm. c/ C.s.p. na základe ktorého sa žalobca podľa súdu prvej inštancie domáhal v dvoch častiach petitu určenia, že zmluvy, ktoré uzavrel so žalovaným, sú bezúročné a bez poplatkov, je danosť naliehavého (kvalifikovaného) právneho záujmu *conditio sine qua non* procesnej prípustnosti takejto žaloby. Ak totiž súd dospeje k záveru, že nie sú splnené zákonné podmienky pre prípustnosť určovacej žaloby, resp. že nie je preukázaná danosť naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, je potrebné takúto žalobu zamietnuť. Skúmanie existencie naliehavého právneho záujmu, ktoré súd vykonáva *ex offio*, je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností tých pomerov, ktoré sú ohrozené neistotou a teda nebezpečenstvom budúceho porušenia právnych povinností iným subjektom. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Existenciu naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe musí teda preukázať žalobca, a to bez ohľadu na to, či je v konaní slabšou stranou (naliehavý právny záujem je procesnou podmienkou na ktorú postavenie strany nemá žiaden vplyv) a ak si túto dôkaznú povinnosť nesplní, jej dôsledkom je zamietajúce rozhodnutie súdu. Naliehavý

právny záujem na určení je daný vtedy, ak medzi stranami existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty (najmä u žalobcu), resp. právny vzťah medzi stranami je sporný a jestvuje potreba odstránenia tejto neistoty, resp. ohrozenia práva alebo právneho vzťahu. Naliehavý právny záujem sa viaže na konkrétny určovací petit a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyňa nepreukázala naliehavý právny záujem na určení, že zmluvy uzatvorené medzi stranami sú bez poplatkov a bez úrokov (negatívny určovací petit). Primárne žalobkyňa ani neprezentovala potrebu odstránenia neistoty či ohrozenia jej práva. Vo vzťahu k zmluvám uzatvoreným so žalovaným v roku 2008 netvrdila, že by záväzky vzniknuté z týchto zmlúv neboli z jej strany uhradené, a teda že by žalovaný mohol eventuálne podať voči žalobkyňi návrh na ich zaplatenie. Naopak, žalobkyňa v tomto konaní žiadala o vrátenie poplatkov a úrokov z jej úhrad, a teda súd z tohto jej nároku vyvodil, že všetky jej záväzky z uvedených zmlúv sú vyporiadané. Z doktríny preventívneho charakteru určovacej žaloby vyplýva, že naliehavý právny záujem v zásade absentuje, ak má žalobca možnosť žalovať na splnenie povinnosti, keď tvrdené právo už nie je v štádiu neistoty alebo ohrozenia, pretože už došlo k jeho porušeniu. Uvedený prípad sa týka aj žalobkyne, ktorá zároveň s určovacou žalobou podala aj žalobu na plnenie (inak by žalobkyňou tvrdený nárok na plnenie nevznikol) následkom čoho de lege stratila naliehavý právny záujem na určení práva. Súd v takomto prípade určovacej žalobe nemôže vyhovieť, pretože ak bude ako predbežnú otázku v konaní o plnenie posudzovať bezúročnosť a bezpoplatkovosť zmlúv, určovací rozsudok by nebol pre žalobkyňu podstatným spôsobom užitočný. Naliehavosť právneho záujmu teda nie je v žiadnom prípade daná, pretože žalobkyňa má nielenže k dispozícii iný spôsob ochrany tvrdeného práva, ale tento už aj využila tým, že v tomto konaní žiada od žalovaného vydanie bezdôvodného obohatenia zo sporných zmlúv na základe toho istého právneho titulu (neprijateľnosť zmluvných podmienok, absencia zmluvných náležitostí vymedzených zákonom). Žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia de facto konzumovala negatívny určovací petit.

1.3. Pokiaľ išlo o žalobu v časti vydania bezdôvodného obohatenia, žalobkyňa žiadala od žalovaného vydať bezdôvodné obohatenie zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 17.4.2014 a č. Q. zo dňa 1.12.2014, ktoré sú z dôvodu absencie zákonom vymedzených náležitostí podľa názoru žalobkyne bezúročné a bez poplatkov. Súd prvej inštancie sa podľa svojho vyjadrenia osobitne zaoberal každým z nárokov prezentovaných zo strany žalobkyne. V prvom rade sa zaoberal námietkou premlčania vznesenou žalovaným. Pri uvedených zmluvách išlo podľa súdu prvej inštancie o premlčanie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, preto je potrebné na premlčanie aplikovať ust. § 107 Občianskeho zákonníka. Pri premlčaní práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná premlčacia doba (korektný termín je premlčacia lehota, preto v ďalšom texte odvolací súd na rozdiel do súdu prvej inštancie používa označenie „lehota“), a to subjektívna a objektívna. Subjektívna dvojročná premlčacia lehota začína plynúť od okamihu, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Súd mal za to, že žalobkyňa sa o bezdôvodnom obohatení dozvedela pre zmluvu č. XXXXXXXXXX dňa 17.4.2014 a zmluvu č. Q. dňa 1.12.2014, teda v čase ich podpisu. Žaloba bola na prvoinštančnom súde osobne podaná dňa 19.6.2017, a teda právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia z uvedených zmlúv bolo v čase jej doručenia súdu premlčané. Žalobkyňa sa dozvedela o bezdôvodnom obohatení v deň podpisu jednotlivých zmlúv vzhľadom na skutočnosť, že právne predpisy týkajúce sa poskytovania spotrebiteľských úverov jej boli známe už v čase ich uzavretia. Súd námietku žalobkyne o tom, že prvýkrát sa o neprijateľných zmluvných podmienkach dozvedela z vyjadrenia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky zo dňa 20.4.2017, považoval za nedôvodnú, keďže žalobkyňa o porušení ustanovení spotrebiteľského práva mala vedieť už pri podpise dotknutých zmlúv, keďže sa jedná o jednoznačné a jasné ustanovenia zákonov o ochrane spotrebiteľa.

1.4. Súd prvej inštancie na záver konštatoval, že je jeho výlučným právom právne posúdiť zistený skutkový stav, pretože je to práve súd, ktorý v konaní o podanej žalobe verifikuje tvrdené skutkové okolnosti a právne ich kvalifikuje. Pretože u žalobkyne absentovala existencia naliehavého právneho záujmu (pokiaľ sa jedná o určovaciu žalobu) a zároveň neuniesla dôkazné bremeno, resp. jej nároky boli premlčané, súd považoval za nadbytočné a v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného sporového konania skúmať, či sporné zmluvy obsahovali neprijateľné zmluvné podmienky, resp. či im chýbali

náležitosti dané zákonom a vysporiadať sa právnou argumentáciou žalobkyne v tomto smere, a to v súlade s rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s.12, § 29; Hiro Balanic. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higginsc. Francúzsko z 19. februára 1998, ktorá je vzhľadom na vyššie uvedené irelevantná a nespôsobilá zvrátiť výsledok konania.

1.5. O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 C.s.p. tak, že nárok na ich náhradu priznal v plnom v rozsahu žalovanému, ktorý mal 100 % úspech vo veci.

2. Rozsudok odvolaním v zákonom stanovenej lehote napadla žalobkyňa, ktorá žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Vytkla súdu prvej inštancie, že jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, a že nebol zistený skutkový stav. Napadnuté rozhodnutie považovala za príliš formalistické a jeho odôvodnenie za nepreskúmateľné. Žalobkyňa mala za to, že súd prvej inštancie naopak namiesto práv spotrebiteľa chránil v konaní záujmy dodávateľa (žalovaného) a uznal mu nárok, ktorý podľa nej nepodložil relevantnými dôkazmi. Nebol a nie je dôvod na zamietnutie žaloby na základe absencie naliehavého právneho záujmu. Súd má úradnú povinnosť skúmať spotrebiteľskú zmluvu ex offio aj bez vyzvania a zistiť, či zmluva obsahuje zákonom stanovené náležitosti, a či neobsahuje neprijateľné podmienky, prikazuje mu to Smernica rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Nesúhlasila ani s názorom súdu prvej inštancie o premlčaní jej nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Podľa žalobkyne mala byť aplikovaná, 10 ročná premlčacia lehota, podľa § 107 Občianskeho zákonníka. Žalovaný jednoznačne počas konania preukázal úmysel sa bezdôvodne obohatiť a konštatovanie súdu, že už pri podpise zmluvy sa žalobkyňa dozvedela, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, nielen že nemá žiadnu oporu v zákone, ale je tak scestné, že sa prieči aj zdravému rozumu. Ak by začala plynúť premlčacia lehota už pri podpise zmluvy, tak by mohlo dôjsť k jej uplynutiu skôr, ako by vôbec k bezdôvodnému obohateniu reálne došlo. Žalobkyňa považovala odôvodnenie súdu prvej inštancie za žalostné až smiešne. Na to, aby sa dozvedela, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, by musela mať v tom čase, keď k nemu došlo, dostatočné právne znalosti na to, aby som si sama dokázala zmluvu vyhodnotiť, či obsahuje povinné náležitosti podľa § 9 zákona 129/2010 Z. z., a tiež by musela mať vedomosť o tom, že pokiaľ tieto náležitosti zmluva neobsahuje, tak je podľa § 11 zákona 129/2010 Z. z. poskytnutý spotrebiteľský úver bezúročný a bez poplatkov. Keďže nebolo nijako preukázané, že by žalobkyňa tieto právne vedomosti v čase bezdôvodného obohatenia mala a sudca sa nevysporiadal procesne s reálne podloženými faktami, že žalobkyňa sa o tom, že žalovaný sa na nej bezdôvodne obohatil, dozvedela z listu z Ministerstva spravodlivosti SR, kde jej bolo popísané, že zmluva neobsahuje zákonné náležitosti, a tiež že obsahuje neprijateľné podmienky. Žalovaný ani sudca nijako nepreukázali, že žalobkyňa sa o tomto všetkom dozvedela v deň podpisu zmluvy a navyše je tu otázka na žalovaného, prečo ju už v deň podpisu zmluvy neinformoval o tom, že zmluva je v hrubom rozpore so zákonmi o spotrebiteľských úveroch a takisto v rozpore so Smernicou Rady 93/13/EHS a v neposlednom rade so zákonom o ochrane spotrebiteľa. Ak by ju na tieto skutočnosti žalovaný upozornil pri podpise zmluvy a žalobkyňa by vedela, že úver je bezúročný, určite by nezaplatila žalovanému úroky, na ktoré nemá právny nárok. Mala za to, že žalovaný a súd prvej inštancie pracovali iba s domnienkami a nie s reálne podloženými faktami, ktoré by reálne vyvrátili skutočnosť o tom, kedy žalobkyňa tie znalosti skutočne mohla mať. V tejto súvislosti žalobkyňa poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6M Cdo 9/2012 zo dňa 16. januára 2013. Keďže predpokladáme a zo súdnej praxe už vieme, že žalovaný nemá nárok na úroky a poplatky, lebo zmluvy sú vyhlasované za bezúročné a bezpoplatkové, nakoľko sú v hrubom rozpore so zákonom, žalovaný dobre vie a vedel, že nemá nárok na zaplatenie inej sumy ako je suma istiny. Plnenie však nad jej rámec prijal a toto plnenie dobrovoľne a iniciatívne nevydal svojmu dlžníkovi, na úkor ktorého sa obohatil. Tým, že si tieto finančné prostriedky ponechal, prejavil vôľu si ich nechať a keďže tieto predstavujú bezdôvodné obohatenie, prejavil tým vôľu úmyselne a bezdôvodne sa obohatiť. Všetky predmetné úvery sú vyplatené nad istinu. Ak aj žalovaný priamo nechcel, musel byť minimálne uzrozumený s tým, že sa bezdôvodne obohatí. Toto konanie žalovaného, ako aj fakt, že nevrátil finančné prostriedky zaplatené žalobkyňou nad rámec istiny, preukazuje len to, že žalovaný mal dostatok vôle na získanie bezdôvodného obohatenia. Tieto svoje tvrdenia žalobkyňa podoprela rozhodnutiami. Okresného súdu Trenčín sp. zn. 17C/128/2013 zo dňa 11.6.2013, Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9Co 2/2016 zo dňa 24.3.2016 a sp. zn. 7Co 250/2016 zo dňa 24.08.2016 a Okresného súdu Prievidza sp. zn. 7C/62/2015 zo dňa 23.6.2015. Poukázala i na rozhodnutie Slovenskej obchodnej inšpekcie už z roku 2010. Žalovaný nie že musel mať vedomosť o tom, že zmluvy sú vadné, ale ju už v skutočnosti mal. Aj napriek tomu

ku žiadnej náprave zo strany žalovaného nikdy neprišlo. Žalovaný dával podpisovať vadné zmluvy spotrebiteľom neznalých zákonov a tým využíval ich nevedomosť tak ako to bolo v prípade žalobkyne a vedome sa žalovaný obohacoval. Opakovane je zle uvedená RPMN, termín konečnej splatnosti úveru a opakovane v zmluvách figuruje zmluva o domácom servise. To, že sa žalovaný bezdôvodne obohatil úmyselne tiež preukazuje aj skutočnosť, že odmieta žalobkyňu bezdôvodné obohatenie vrátiť. Tvrdiť, že nemal v úmysle sa bezdôvodne obohatiť, ale na druhej strane odmietať bezdôvodné obohatenie vrátiť, je absolútne rozporné.

3. K odvolaniu žalobkyne sa vyjadril žalovaný. Uviedol, že nie je úlohou súdu chrániť práva ktorejkoľvek zo strán, ale v zmysle článku 2 C.s.p. rozhodnúť tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, čo v uvedenom prípade jednoznačne naplnené bolo. K naliehavému právnemu záujmu, resp. jeho absencii ako základnej podmienky úspešnosti určovacej žaloby žalovaný uviedol, že sa v plnej miere stotožňuje s odôvodnením prvoinštančného súdu v tejto časti, ktoré považuje za jasné, výstižné a presvedčivé. Je jednoznačne chybou žalobkyne, že nezvolila také prostriedky procesnej ochrany, ktoré by boli v súlade splatnou právnou úpravou. Vyčítať konajúcemu súdu, že neupozornil žalobkyňu na neznalosť zákona, je scestné, pričom je zaujímavé, že sama žalobkyňa v odvolacom konaní poukazuje na ustanovenie § 138 C.s.p.. K vznesenej námietke premlčania žalovaný uviedol, že prvoinštančný súd sa s uvedeným vysporiadal dostatočne a svoje rozhodnutie riadne odôvodnil. Žalovaný kategoricky odmieta aplikáciu 10-ročnej premlčacej lehoty, ako aj tvrdenie žalobkyne o tom že počas konania preukázal úmysel. Poukázal na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co 637/2015. Žalovaný dodal, že je zaujímavé, že žalobkyňa, ktorá vo svojich vyjadreniach cituje množstvo rozsudkov, zrazu o sebe tvrdí, že pri uzatváraní zmlúv nevedela o platnej právnej úprave. K RPMN sa žalovaný vyjadril a predložil aj výpočet RPMN, ktorý je v súlade so zákonom č. 129/2010 Z. z., na rozdiel od žalobkyne ktorá svoje tvrdenia nepodložila žiadnymi dôkazmi.

4. Žalobkyňa nevyužila svoj právny záujem a repliku k vyjadreniu žalovaného nepodala.

5. Odvolací súd preskúmal a prejednal vec v rozsahu podaného odvolania v zmysle § 379 a § 380 ods. 1 C.s.p., teda v celom rozsahu, bez nariadenia odvolacieho pojednávania a dospel k záveru, že je nutné rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 389 ods. 1 písm. b/ C.s.p. zrušiť, a vec mu podľa § 391 ods. 1 C.s.p. vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, nakoľko odvolanie žalobkyne je dôvodné.

6. Podľa § 137 písm. d/ C.s.p. žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

7. Podľa § 181 ods. 2 C.s.p. po úkonoch podľa odseku 1 súd určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Súd tiež uvedie svoje predbežné právne posúdenie veci. To neplatí, ak tak už postupoval pri predbežnom prejednaní sporu.

8. Podľa § 220 ods. 2 C.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

9. Súd prvej inštancie sa pri odôvodňovaní svojho rozsudku dôsledne neriadil ustanovením § 220 ods. 2 C.s.p. upravujúcim požiadavky kladené na odôvodnenie rozsudku. Prvoinštančný súd najmä nevysvetlil ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a v dôsledku toho nemohol ani zrozumiteľne uviesť, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie. V skúmanom rozhodnutí boli súdom prvej inštancie len stroho vymenované dôkazy navrhnuté žalobkyňou. Ani zo zápisnice o jedinom uskutočnenom pojednávaní, ktorá sa konala dňa 5.3.2018, nevyplýva, že by na ňom súd vykonal dokazovanie. Po preskúmaní obsahu spisu odvolací súd navyše zistil, že jedna z dvoch zmlúv, ktoré ako dôkaz navrhla vykonať žalobkyňa, a ktoré priložila k žalobe, konkrétne zmluva č. Q. dňa 1.12.2014, nie je vôbec založená v samotnom spise. Odvolaciemu súdu sa ju podarilo dohľadať iba v obálke s rovnopismi listín, tvoriacich obsah spisu. Je teda zřejmé, že

súd prvej inštancie sa s týmto pre rozhodnutie podstatným dôkazom vôbec nemohol oboznámiť. Ak aj súd prvej inštancie vykonal nejaké dôkazy, neexistuje o tom v spise záznam a ich vykonanie a následné vyhodnotenie a vyvodenie skutkových zistení nevyplýva ani z napadnutého rozsudku. V dôsledku vyššie uvedených skutočností je napadnutý rozsudok nepreskúmateľný.

10. Okrem pochybní v procese dokazovania neuniklo odvolaciemu súdu ani nedodržanie zákonom požadovaného procesného postupu pri pojednávaní, nakoľko súd prvej inštancie nerešpektoval ustanovenie § 181 ods. 2 C.s.p. a neurčil, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Súd prvej inštancie tiež stranám neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci.

11. Napriek vyššie uvedeným nedostatkom, ktoré zaťažujú napadnutý rozsudok a predchádzajúce konanie súd prvej inštancie pristúpil k právnomu posúdeniu ním bližšie nešpecifikovaného skutkového stavu. V prvom rade sa zaoberal žalobou v časti, v ktorej sa žalobkyňa domáhala určenia, že spotrebiteľské úvery zo zmlúv č. XXXXXXXXXX dňa 17.4.2014 a č. Q. dňa 1.12.2014 uzavreté medzi ňou a žalovaným sa považujú za bezúročné a bez poplatkov. V tejto súvislosti prvoinštančný súd prezentoval právny názor, že žalobkyňa podala žalobu podľa § 137 písm. c/ C.s.p., v zmysle ktorého žalobou sa možno domáhať, aby sa rozhodlo o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu. Na podklade tohto právneho názoru následne súd prvej inštancie rozsiahlejšou úvahou vysvetlil, prečo podľa jeho názoru žalobkyňa na požadovanom určení naliehavý právny záujem nemá.

11.1. Odvolací súd dáva do pozornosti súdu prvej inštancie, že žaloba o určenie, že spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov podľa § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len ako „zákon o spotrebiteľských úveroch“) nemá charakter určenia, či tu právo je alebo nie je. Ide o určenie právnej skutočnosti. Z uvedeného vyplýva, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil žalobný petit, pokiaľ išlo o uplatnené určovacie nároky, nakoľko žalobkyňa sa nedomáhala určenia, či tu právo je alebo nie je podľa § 137 písm. c/ C.s.p., ale určenia právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d/ C.s.p.. V prípade žaloby podľa § 137 písm. d/ C.s.p., ako vyplýva z doslovného znenia tohto ustanovenia, je predpokladom prípustnosti žaloby nie existencia naliehavého právneho záujmu (tá sa vôbec neskúma), ale zákonné oprávnenie podať takúto žalobu vyplývajúce z osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je v tomto prípade zákon o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom od 1.1.2018, ktorý v § 11 ods. 4 výslovne ustanovuje, že spotrebiteľ sa môže pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou. Hoci žaloba bola podaná dňa 19.6.2017, teda pred nadobudnutím účinnosti § 11 ods. 4 zákona o spotrebiteľských úveroch, táto skutočnosť bola v priebehu konania zhojená nadobudnutím účinnosti príslušnej novelizácie zákona o spotrebiteľských úveroch (zákon č. 279/2017 Z. z.). V čase rozhodovania súdu prvej inštancie teda žaloba bola prípustná. Súd prvej inštancie preto pochybil, keď sa meritorne nezaoberal otázkou, či sa žalobkyňou označené úvery v dôsledku nedostatku povinných náležitostí považujú za bezúročné a bez poplatkov podľa § 11 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch a nepristúpil k vecnému prieskumu náležitostí predložených zmlúv o spotrebiteľských úveroch. Odvolací súd len okrajom dodáva, že pri prieskume zmlúv uzatvorených medzi stranami sporu možno podoporne vychádzať i z rozhodovacej činnosti Slovenskej obchodnej inšpekcie a Národnej banky Slovenska, nakoľko nezákonné praktiky žalovaného vo vzťahu k spotrebiteľom boli predmetom prieskumu týchto inštitúcií.

12. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa si v žalobe uplatnila i nárok na splnenie povinnosti - vydanie bezdôvodného obohatenia, súd prvej inštancie sa pri posudzovaní jeho dôvodnosti zaoberal žalovaným vnesenou námietkou premlčania. Premlčanie je kvalifikované plynutie času, v dôsledku ktorého nárok (jeho súdnu vymáhateľnosť) možno odvrátiť námietkou premlčania. Použitie tejto námietky má za následok zánik nároku patriaceho k obsahu práva, t. j. zánik jeho súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho premlčané právo nemožno oprávnenému súdne priznať. V prejednávanej veci ide o spor o vydanie bezdôvodného obohatenia. Pre právo na vydanie bezdôvodného obohatenia Občiansky zákonník stanovuje osobitnú subjektívnu premlčaciu lehotu (nie dobu, ako nesprávne uvádza súd prvej inštancie), ktorá je dvojročná, a začína plynúť odo dňa, keď sa oprávnený dozvie o bezdôvodnom obohatení a o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil. Okrem toho sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia premlčuje tiež v objektívnej premlčacej lehote, ktorá je trojročná a v prípade úmyselného

bezdôvodného obohatenia desaťročná, začínajúcej plynúť odo dňa, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo. Na premlčanie práva postačuje márne uplynutie ktorejkoľvek premlčacej lehoty, teda uplynutie subjektívnej lehoty, hoci objektívna lehota ešte neuplynula, alebo naopak uplynutie objektívnej lehoty, aj keď subjektívna lehota neuplynula, prípadne vôbec nezačala plynúť.

12.1. Súd prvej inštancie pri riešení otázky premlčania v podstate poukázal na nevyvrátiteľnú domnienku, že dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov sa každý právny predpis stáva známy tomu, koho sa týka, na základe čoho musela takto s právnym poriadkom oboznámená žalobkyňa nadobudnúť subjektívnu vedomosť o tom, že úverový vzťah, do ktorého vstupuje, sa považuje za bezúročný a bez poplatkov priamo pri podpise zmlúv o úvere. Tento názor súdu prvej inštancie je už na prvý pohľad nesprávny a zjavne nemôže obstáť, nakoľko by úplne popieral zmysel inštitútu subjektívnej premlčacej lehoty ustanovenej v § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Hypotéza tejto právnej normy predpokladá ako podmienku začatia plynutia subjektívnej premlčacej lehoty skutočnú (reálnu, faktickú) subjektívnu vedomosť oprávneného o relevantných skutkových okolnostiach, nie nastúpenie účinkov nevyvrátiteľnej právnej domnienky o všeobecnej známosti právnych predpisov publikovaných v Zbierke zákonov. Právny princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť práva neospravedlňuje), na ktorý v zásade poukazoval súd prvej inštancie, nemá týmto súdom naznačovaný priamy súvis s posudzovaním začiatku plynutia subjektívnej premlčacej lehoty vo vzťahu k právu na vydanie bezdôvodného obohatenia. Ako už bolo uvedené, rozhodujúca je vedomosť oprávneného o skutkových, nie právnych okolnostiach. V tomto prípade teda vedomosť oprávneného o tom, že plnil žalovanému bez právneho dôvodu nad rámec istiny úveru. Pravdaže predpokladom pre vznik takejto skutkovej vedomosti žalovaného je právne posúdenie predmetnej zmluvy z hľadiska splnenia náležitostí vyžadovaných § 9 zákona o spotrebiteľských úveroch ako bezúročnej a bez poplatkov. Priemerný spotrebiteľ ako osoba neznalá práva nemôže túto vedomosť nadobudnúť sám od seba a už vôbec túto vedomosť uňho nemožno prezumovať, ale musel ju získať od tretieho subjektu. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na právny názor Najvyššieho súdu SR prezentovaný v uznesení sp. zn. 6 M Cdo 9/2012, zo 16. januára 2013, podľa ktorého kým rešpektovanie princípu „ignorantia iuris non excusat“ v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa (poskytovateľa, podnikateľa) treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti, mu nemôže byť na ujmu.

12.2. Pokiaľ v konaní nebude produkovaný iný dôkaz preukazujúci skoršie nadobudnutie subjektívnej vedomosti žalovanej o tom, že predmetné úvery sa považujú za bezúročné a bez poplatkov, súd musí akceptovať tvrdenie samotnej žalobkyne, ktorá uviedla, že subjektívnu vedomosť o tom, že žalovaný sa na jeho úkor obohatil v určitej výške nadobudla na základe písomného stanoviska Ministerstva spravodlivosti SR zo dňa 20.4.2017. V takom prípade by právo žalobkyne vzhľadom na to, že žaloba bola podaná dňa 19.6.2017, nemohlo byť v subjektívnej lehote premlčané a bolo by potrebné zaoberať sa objektívnou premlčacou lehotou.

12.3. Hoci otázkou prípadného premlčania práva žalobkyne v objektívnej premlčacej lehote sa súd prvej inštancie nezaoberal, nakoľko mal za to, že jej právo je premlčané v subjektívnej premlčacej lehote, odvolací súd s ohľadom na efektívnosť postupu v konaní považuje za potrebné prezentovať aj svoj právny názor na dĺžku objektívnej premlčacej lehoty. Pokiaľ žalovaný, ako podnikateľský subjekt ktorého predmetom činnosti je poskytovanie úverov nebankovým spôsobom, do úverovej zmluvy, o ktorej musel vedieť, že ju uzatvára so spotrebiteľom, a teda že ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, nezahrnul údaje vyžadované zákonom o spotrebiteľských úveroch, takéhoto konania sa nemohol dopustiť inak, ako úmyselne. Nie je rozumne možné predpokladať, že subjekty profesionálne poskytujúce úvery spotrebiteľom sa dopúšťajú porušovania zákona o spotrebiteľských úveroch z nevedomosti, a to aj s poukazom na to, že dôsledkom porušenia zákona o spotrebiteľských úveroch je spravidla zneprehľadnenie zmluvy pre spotrebiteľa, resp. dosiahnutie toho, že poskytnutý úver sa javí spotrebiteľovi výhodnejší, než v skutočnosti je. Žalovaný tiež musel vedieť, že následkom absencie (resp. nesprávnosti) daných náležitostí zmluvy vyžadovaných zákonom o spotrebiteľských úveroch, je bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. Napriek tomu, že žalovaný si musel byť vedomý toho, že na

základe takejto zmluvy o spotrebiteľskom úvere nemá nárok na žiadne úroky, ani poplatky, zahrnul do zmluvy úroky i poplatky a tieto od žalobkyne i prijal. Dopustil sa tak úmyselného konania, ktorým pre seba získal bezdôvodné obohatenie. Za splnenia týchto predpokladov, ktoré v ďalšom dokazovaní overí súd prvej inštancie, je potrebné pri posudzovaní námietky premlčania vychádzať z desaťročnej premlčacej lehoty, ktorá sa v zmysle § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka aplikuje na právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, ak toto bolo získané úmyselne.

13. Rozsudok súdu prvej inštancie je z dôvodu závažných procesných pochybení potrebné zrušiť v zmysle § 389 ods. 1 písm. b/ C.s.p. a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, nakoľko vytknuté nedostatky nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

14. V ďalšom konaní bude súd prvej inštancie povinný riadiť sa názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 391 ods. 2 C.s.p. viazaný. Bude úlohou súdu prvej inštancie dodržať postup predpísaný § 181 ods. 2 C.s.p. a na pojednávaní oboznámiť strany sporu s tým, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Následne súd uvedie svoje predbežné právne posúdenie veci. Strany sporu musia dostať procesný priestor na adekvátnu reakciu na závery súdu prvej inštancie spočívajúcu v právnej argumentácii a možnosti navrhnuť ďalšie dôkazy. Súd prvej inštancie musí vykonať navrhnuté dôkazy relevantné pre rozhodnutie vo veci. Pojednávanie musí predchádzať dôsledné zrevidovanie obsahu spisu tak, aby jeho obsahom boli všetky listinné dôkazy, ktoré strany súdu predložili. Tieto nie je dovolené založiť len do obálky s rovnopismi. Po vykonaní dokazovania bude úlohou súdu prvej inštancie znova vo veci rozhodnúť, pričom pri rozhodovaní bude jeho povinnosťou riadiť sa vyššie uvedenými právnymi názormi odvolacieho súdu. V rozhodnutí nesmú absentovať dôvody rozhodnutia, rozhodnutie musí byť presvedčivé a preskúmateľné a musí mať všetky náležitosti v zmysle § 220 C.s.p. s tým, že musia byť riadne zdôvodnené všetky výroky rozhodnutia, t.j. každý výrok musí mať svoj obsah v odôvodnení. Odvolací súd zdôrazňuje najmä potrebu uviesť v odôvodnení nového rozsudku vysvetlenie, ktoré skutočnosti súd považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy.

15. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie rozhodne aj o náhrade trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

16. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zákonov, § 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a/ pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,

b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/ (§ 422 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii (§ 427 ods. 1 prvá veta C.s.p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

Dovolaťel musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods.2 C.s.p.).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).